

Prikkelgevoeligheid na NAH

Webinar

CVA Kennisnetwerk symposium 2023

dr. I. Huenges Wajer

Klinisch neuropsycholoog, AmsterdamUMC

Inhoud

- Wat is overprikkeling?
- Hoe meten we het?
- Behandeling

Wat is overprikkeling?

“het ervaren van sensorische prikkels als atypisch of als zeer heftig, omdat deze het ‘normale’ niveau van de desbetreffende persoon overschrijden. Het kan daarbij gaan om een ervaren verhoging van de intensiteit en/of diversiteit van sensorische prikkels”

Scheydt et al., 2017

Hyposensitief

Hypersensitief

Terminologie - literatuur

Sensory Sensitivity

Sensory overload

Sensory overstimulation

Sensory intolerance

Hyperacusis

Sensitivity to noise

Phonophobia

Noise intolerance

Photophobia

Sensitivity to light

Photosensitivity

Light intolerance

Hyperaesthesia

Tactile sensitivity

Sensitive to touch

Touch intolerance

Hyperosmia

Olfactory sensitivity

Sensitive to smell

Smell intolerance

Hypergeusia

Oral Sensitivity

Gustation sensitivity

Taste sensitivity

Psychiatrie

Neurologie

Overig

Schizofrenie

Migraine

HSP

Lyme-borreliose

Hersentumor

Gezonde mensen

Autisme

CVA

Angst

Alzheimer

ADHD

THL

Gehoorbeperving

PTSS

Meningitis

Oogheekundige stoonissen

Epilepsie

Parkinson

MS

Wat is prikkelgevoeligheid? NAH patiënten

Alles komt hárder binnen

*In een drukke omgeving wordt
het me al snel te veel*

*Ik hoor alles, ook niet-relevante
geluiden*

*Als er veel prikkels zijn, dan raak
ik overweldigd*

*Prikkels gaan te snel en lopen
asynchroon*

*Het lijkt wel of mijn zintuigen té
scherp zijn afgesteld*

Impact dagelijks leven

- Direct / achteraf
- Fysiek
- Participatie
 - Sociale activiteiten
 - Rol in het gezin
 - Werk
- QoL

Shepherd et al., 2019; de Sain et al., 2023; Marzolla et al., 2023

Hoe vaak komt het voor?

Prevalentie

- Licht: 8-79%
- Geluid: 2-83%

Afname klachten over tijd

Table 2. Percentage of the sample who indicates a symptom was present at each time of assessment.

RPQ Items	% of participants where symptom present			
	Baseline	1-month	6-months	12-months
1. Headaches	61.9	45.2	29.4	28.1
2. Dizziness	50.8	41.0	22.9	21.6
3. Nausea, vomiting	22.3	16.1	11.7	8.7
4. Noise sensitivity	45.7	31.0	24.6	22.2
5. Sleep disturbance	43.1	38.3	27.6	24.9
6. Fatigue	66.0	54.8	36.9	32.3
7. Irritable, easily angered	47.2	37.2	31.2	28.0
8. Depressed or tearful	29.9	24.1	20.7	20.5
9. Frustrated, impatient	49.7	42.5	31.0	28.5
10. Forgetfulness	52.8	47.5	34.5	31.9
11. Poor concentration	48.7	45.2	31.5	27.7
12. Longer to think	58.9	52.5	35.8	32.1
13. Blurred vision	32.0	26.4	15.6	17.3
14. Light sensitivity	34.5	28.4	18.3	15.4
15. Double vision	13.8	11.7	8.4	8.0
16. Restlessness	40.1	35.2	21.9	18.4

Hoe vaak komt het voor?

Online studie 2021-2022

UMC Utrecht, ZOL Genk & KU Leuven

N = 1159

- 341 NAH patiënten
- 818 Neurotypische participanten

Vragenlijst overprikkeling

Hoe vaak komt het voor?

Bent u sinds het krijgen van uw hersenletsel gevoeliger geworden voor....

53%

56%

23%

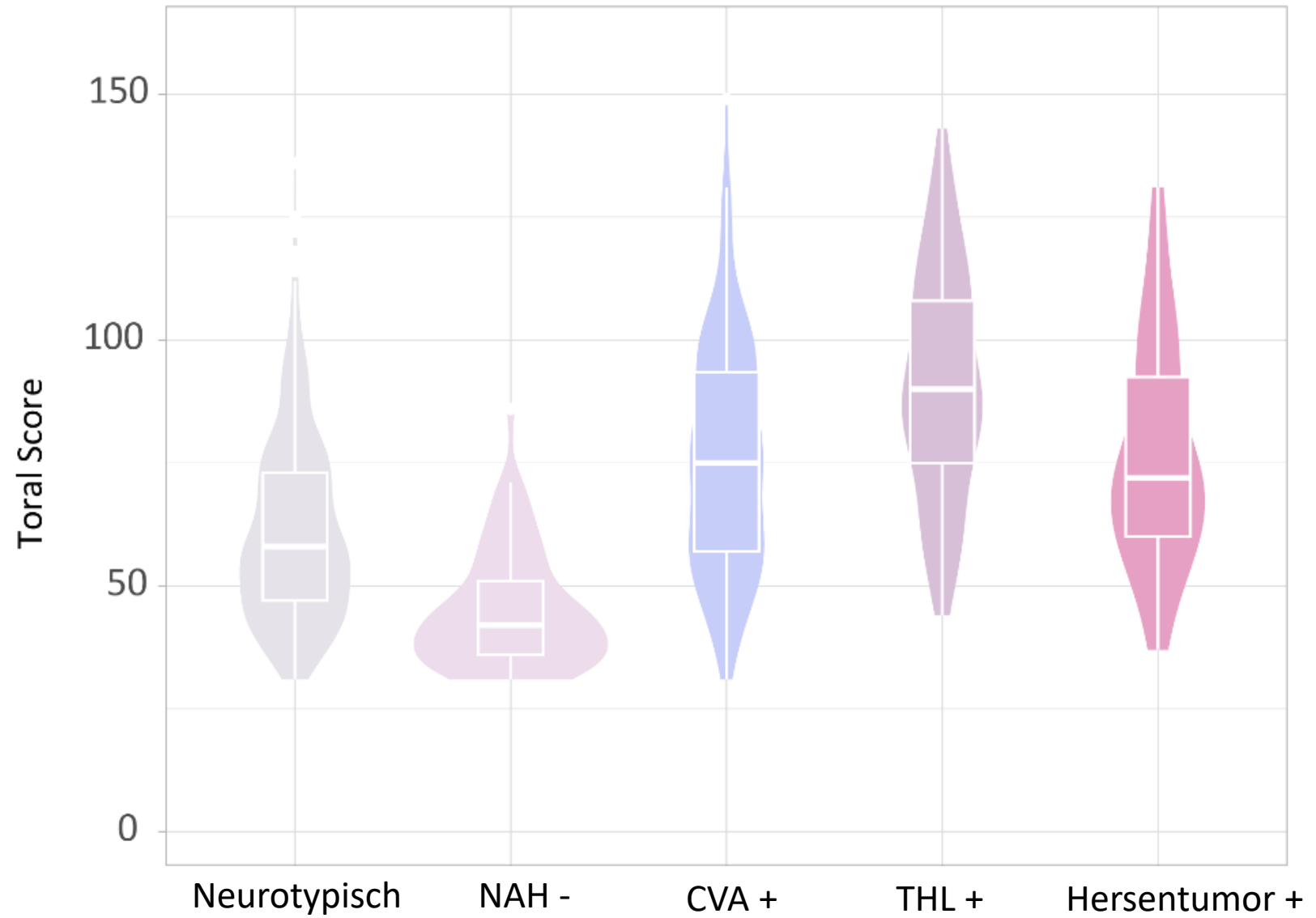
21%

17%

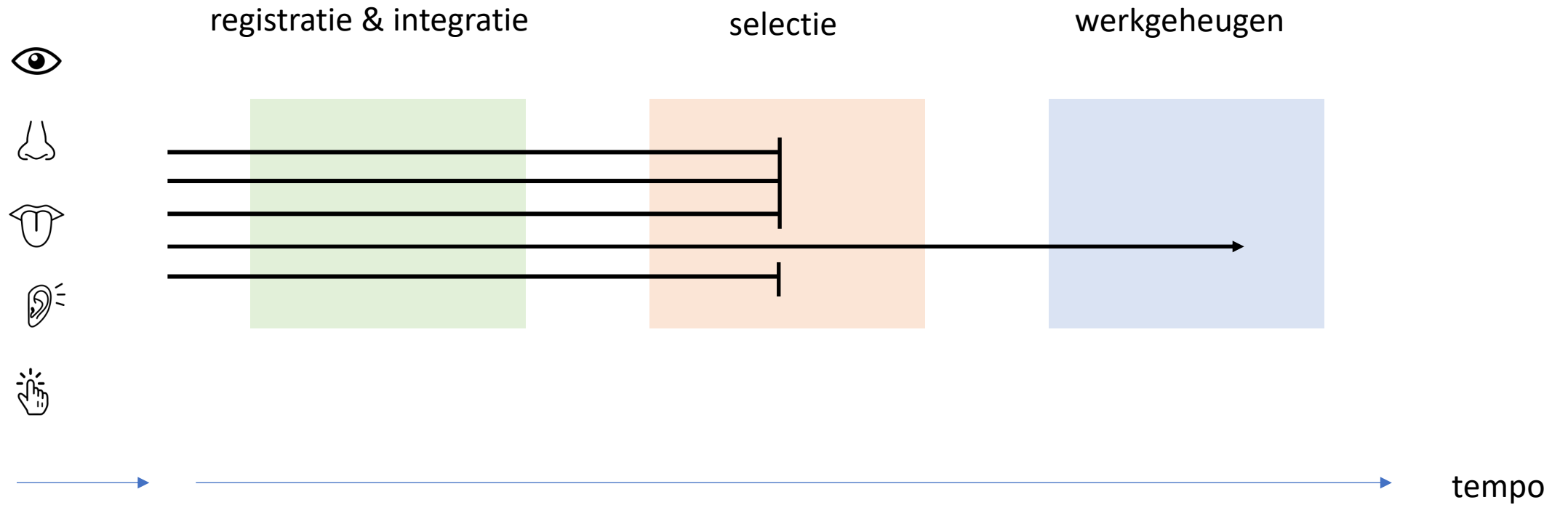
11%

Oorzaken overprikkeling

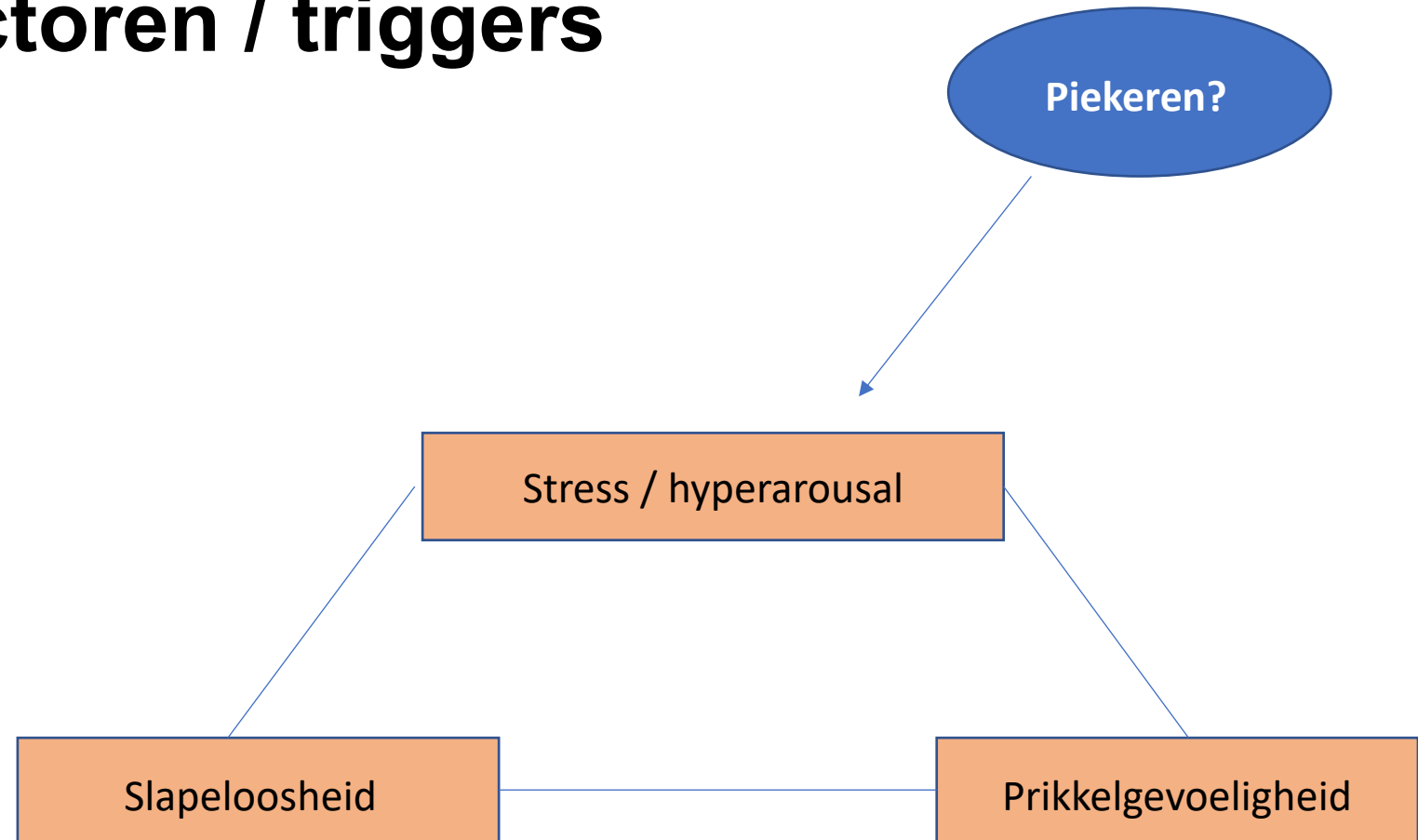

Prikkelverwerking

Gerelateerde factoren / triggers

- Stress
- Vermoeidheid
- Coping
-

Wat is prikkelgevoeligheid? NAH patiënten

Alles komt hárder binnen

*In een drukke omgeving wordt
het me al snel te veel*

*Ik hoor alles, ook niet-relevante
geluiden*

*Als er veel prikkels zijn, dan raak
ik overweldigd*

*Prikkels gaan te snel en lopen
asynchroon*

*Het lijkt wel of mijn zintuigen té
scherp zijn afgesteld*

Hoe meten we prikkelgevoeligheid?

Vragenlijsten

- RPQ
- PSS
- NSI (eng)
-

Rivermead Post-concussion Questionnaire (NL)

Na een hersenschudding of een ongeluk ervaren sommige mensen klachten die hinderlijk en invaliderend zijn. We willen graag weten of u last heeft van een van de klachten hieronder. Geef bij elke klacht aan welk cijfer het beste bij u past.

0= helemaal niet ervaren als een probleem

1= inmiddels geen probleem meer

2= een klein probleem

3= een probleem

4= een groot probleem

Vergeleken met voor het ongeluk, hebt u nu (de laatste 24 uur) last van... ..

Hoofdpijn 0 1 2 3 4

Duizeligheid 0 1 2 3 4

Misselijkheid of overgeven 0 1 2 3 4

Overgevoeligheid voor geluid 0 1 2 3 4

Slecht slapen 0 1 2 3 4

Versnelde vermoeidheid 0 1 2 3 4

Versnelde boosheid of irritatie 0 1 2 3 4

Somberheid of verdriet 0 1 2 3 4

Frustratie of ongeduld 0 1 2 3 4

Vergeetachtigheid of geheugenverlies 0 1 2 3 4

Concentratieverlies 0 1 2 3 4

Trage denksnelheid 0 1 2 3 4

Wazig zien 0 1 2 3 4

Overgevoeligheid voor licht 0 1 2 3 4

Dubbelzien 0 1 2 3 4

Rusteloosheid 0 1 2 3 4

Adult – Adolescent Sensory Profile (AASP)

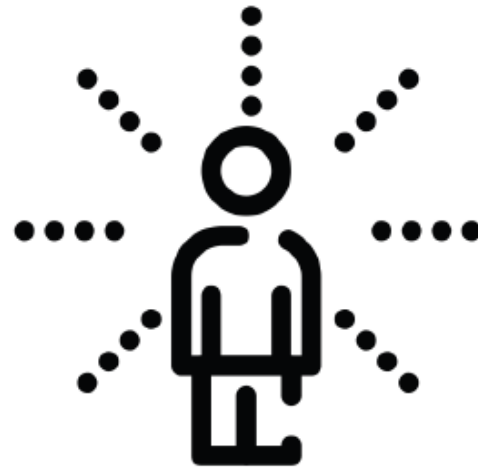
Item	C. Visuele prikkelverwerking	Bijna nooit	Zelden	Af en toe	Vaak	Bijna altijd
17	Ik ga graag naar plaatsen die heldere verlichting hebben en die kleurrijk zijn.					
18	Ik houd de zonwering naar beneden als ik overdag thuis ben.					
19	Ik draag graag kleurrijke kleding.					
20	Ik raak gefrustreerd als ik iets probeer te zoeken in een volle lade of rommelige kamer.					
21	Ik mis de bordjes van straten, gebouwen of kamers als ik ergens voor het eerst probeer te komen.					
22	Ik heb last van bevende of snel bewegende beelden in films of op televisie.					
23	Ik merk het niet als mensen de kamer in komen.					
24	Ik kies er voor om boodschappen te doen in kleinere winkels omdat ik me in grote winkels overweldigd voel.					
25	Ik heb er last van als ik veel beweging om me heen zie (bijvoorbeeld in een druk winkelcentrum, tijdens een optocht of caravaal).					
26	Ik beperk afleidingen als ik aan het werk ben (bijvoorbeeld: ik doe de deur dicht of zet de televisie uit).					

Opmerkingen:

Item	D. Tactiele prikkelverwerking	Bijna nooit	Zelden	Af en toe	Vaak	Bijna altijd
27	Ik vind het niet prettig als iemand over mijn rug wrijft.					
28	Ik vind het een prettig gevoel als mijn haren worden geknipt.					
29	Ik vermijd bezigheden waarvan mijn handen vuil worden, of ik draag dan handschoenen.					
30	Ik raak anderen aan als ik praat (bijvoorbeeld: ik leg mijn hand op hun schouder of schud hun hand).					
31	Ik heb last van het gevoel in mijn mond als ik 's ochtends wakker word.					
32	Ik loop graag op blote voeten.					
33	Ik ben niet op mijn gemak als ik bepaalde stoffen draag (bijvoorbeeld wol, zijde, ribfluweel, labels in kleding).					
34	Ik houd niet van bepaalde voedselsubstanties (bijvoorbeeld perziken met schil, appelmoes, cottage cheese, pindaakaas met stukjes noot).					
35	Ik deins terug als anderen te dicht bij me komen.					
36	Ik lijk het niet te merken als mijn gezicht of handen vies zijn.					
37	Ik loop schrammen of blauwe plekken op, maar kan me niet herinneren hoe ik eraan ben gekomen.					
38	Ik vermijd het om in rijen te staan of dicht bij andere mensen te staan omdat ik niet graag te dicht bij anderen kom.					
39	Ik lijk het niet te merken als iemand mijn arm of rug aanraakt.					

Opmerkingen:

Multi-Modal Evaluation of Sensory Sensitivity (MESSY)

MESSY

Ik ben
gevoelig
voor
fel licht

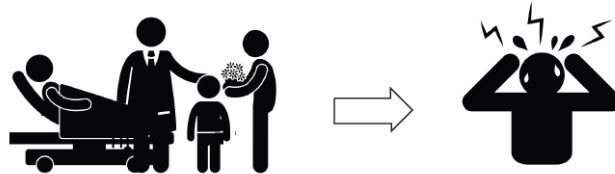

Bijvoorbeeld:
Voor fel zonlicht
Voor het licht van een felle tl-buis

MESSY

Acuut

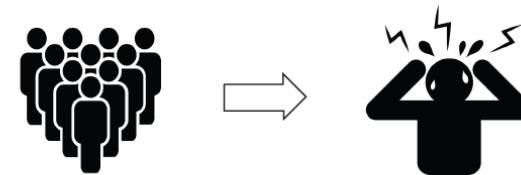
Ik krijg
last of voel mij **overweldigd**
wanneer
er veel mensen om mij heen zijn

Bijvoorbeeld:
Wanneer ik veel bezoek tegelijkertijd ontvang
In een drukke therapieruimte waar veel andere mensen zijn
In een drukke cafetaria

Chronisch

Ik krijg
last of voel mij **overweldigd**
wanneer
er veel mensen om mij heen zijn

Bijvoorbeeld:
Tijdens een familiefeest
In een treinstation
In een restaurant

Tests binnen onderzoek

Sensorische drempelwaarde

- Discomfort licht of geluid
- Detectie verschil intensiteit prikkel

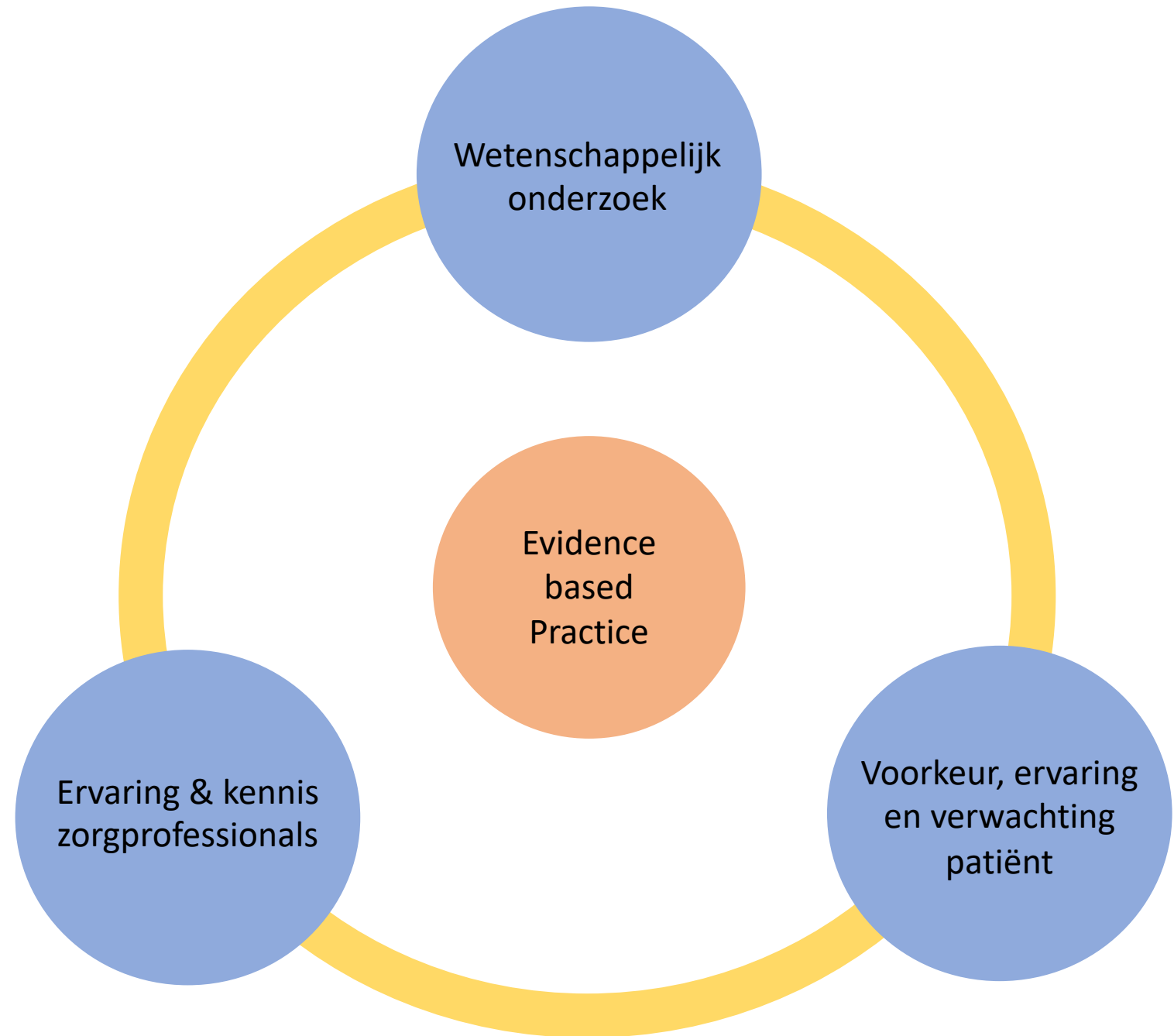
Adobe Stock | #437688069

Inhoud

- Wat is overprikkeling?
- Hoe meten we het?
- [Behandeling](#)

Behandeling

Behandeling: de praktijk

Psycho-educatie

Signalen overprikkeling leren herkennen

Compenseren

- Prikkels beperken (met mate!)
- Prikkels doseren (ook op zorglocatie)

ACT

Mindfulness

ASITT

Cognitive FX ?

Hoe verder?

Bartiméus:

Bedankt voor jullie aandacht

